

Warsztaty Kultury w Lublinie w 2023 roku

spis treści

WSTĘP	3
ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	6
PRACOWNIA EDUKACJI I ANIMACJI KULTURY	7
noc kultury 2023 – połącz kropki festiwal	8
Biopolis – działania z przestrzenią	10
Majsternia	10
Przystań świętego mikołaja	10
Sztuka Wrażliwości	11
Landart na granicy	13
Miastoczułość	14
Prezentacja nauki to sztuka – projekt popularnonaukowy	14
PRACOWNIA KULTURY AKTUALNEJ	15
Wschód Kultury – Inne Brzmienia Festiwal	15
Strefa Innych Brzmień	18
Magiczna Latarnia	18
Miasto movie	19
Patterns of Europe	19
Warsztat Fotograficzny	21
Warsztat medialabowy	21
Wolontariusz Kultury	22
PRACOWNIA DS. KULTURY I SZTUKI LUDYCZNEJ	23
Carnaval Sztukmistrzów Festiwal	23
Roczny program Pracowni ds. Kultury i Sztuki Ludycznej	25
PRACOWNIA DS. KULTURY TRADYCYJNEJ	27
Re:tradycja – Jarmark Jagielloński Festiwal	27
Roczny program Pracowni ds. Kultury Tradycyjnej	29
PRACOWNIA WYDAWNICZA	32
Seria wydawnicza Wschodni Express	32
Seria wydawnicza Zakotwiczone	32
Kultura Enter	32
Roczny program Pracowni Wydawniczej	33
WYDARZENIA MIĘDZYDZIAŁOWE	35
Sprawunki – Targi Wyjątkowych Rzeczy	35
PROJEKTY MIĘDZYNARODOWE	37
ALLURE	37
FABLABs – new technologies in adult education	37
Keychange	40
Literary Eastern Express	40
MESOC	40
Scena warsztatów: „Ulica”	41
Projekt badawczy „Institutionalising inclusive and multicultural education in the context of mass displacement: experiences of Ukrainian refugee teachers in Lublin, Poland”	41
UK/Poland Season 2025	42
Współprace międzynarodowe Pracowni ds. Kultury i Sztuki Ludycznej	42
Wschodnie Laboratorium Wycinanki Ludowej	43
NAGRODY	46
AUTORZY SPRAWOZDANIA	47

WSTĘP

Rok 2023 w Warsztatach Kultury w Lublinie należał do młodzieży. W pełni zaangażowaliśmy się w realizację wspólnych obchodów Europejskiej Stolicy Młodzieży Lublin 2023. O młodych mieszkańcach naszego miasta pamiętaliśmy zarówno podczas naszych regularnych, comiesięcznych działań, jak i festiwali. Młodzież zawsze stanowiła dla Warsztatów Kultury bardzo ważną grupę odbiorców, w szczególności zaangażowaną w nasze programy wolontariackie. W 2023 roku mogliśmy liczyć na wsparcie ponad 300 wolontariuszy, z czego zdecydowaną większość stanowiła młodzież.

W 2023 roku zrealizowaliśmy łącznie ponad 1000 wydarzeń – warsztatów, spotkań literackich, wystaw, koncertów, seansów kinowych i dyskusji.

ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

W 2023 roku na bieżąco wychodziliśmy również naprzeciw potrzebom osób niewidomych i niesłyszących. Znaczną część wydarzeń streamingowanych na YouTube oraz Facebooku Warsztatów Kultury wzbogaciliśmy o napisy. Fotorelacje z festiwali i wydarzeń odbywających się w 2023 roku mają opisy alternatywne, umożliwiające odczytywanie ich przez tablet czy smartfon. Strony internetowe instytucji ([Warsztaty Kultury](#), [Noc Kultury](#), [Inne Brzmienia](#), [Carnaval Sztukmistrzów](#), [Re:tradycja – Jarmark Jagielloński](#)) dostosowane są do potrzeb osób niewidomych i niedowidzących, z uwzględnieniem właściwego kontrastu dla dobrej widoczności treści. Łącznie 13 spotkań, spektakli, warsztatów i dyskusji odbywających się na żywo było tłumaczone na Polski Język Migowy. Podczas wydarzeń skierowanych do osób w spektrum autyzmu zapewnialiśmy wsparcie opiekuna cienia, pokój wyciszeń zamiennie z mobilną strefą ciszy oraz słuchawki wyciszające, aby zagwarantować jak najlepsze warunki pracy. W Warsztatach Kultury realizujemy również odrębny projekt – Sztukę Wrażliwości – skierowany specjalnie do osób w spektrum, który jest w pełni dostępny dla osób neuroatypowych.

PRACOWNIA EDUKACJI I ANIMACJI KULTURY

Pracownia Edukacji i Animacji Kultury koncentruje swoją uwagę na wszechstronnych działaniach edukacyjnych (głównie warsztatowych) i animacyjnych, skierowanych do osób w każdym wieku: dzieci, młodzieży oraz dorosłych, w tym także do osób z Ukrainy oraz do grup zorganizowanych (szkolnych). Skupiamy się także na działaniach przyjaznych autyzmowi. Realizujemy projekty artystyczne, w tym wystawy i wydarzenia o charakterze społecznym w przestrzeni miejskiej. Organizujemy spotkania i wykłady o historii sztuki oraz o sztuce współczesnej i aktualnych problemach społecznych. Nie ograniczamy się do współpracy z artystami i artystkami wyłącznie z Lubelszczyzny, lecz podejmujemy działania z osobami z całej Polski oraz z zagranicy. Dla miłośników i miłośniczek miasta proponujemy cykl wydarzeń dotyczących przestrzeni miejskiej w sensie dosłownym oraz symbolicznym. Dekorujemy, zmieniamy i zaczarowujemy Lublin podczas jedynego takiego festiwalu w przestrzeni publicznej – Nocy Kultury.

NOC KULTURY 2023 – POŁĄCZ KROPKI | FESTIWAL

Po raz 17. uliczki Starego Miasta w Lublinie przemieniły się tak, że nawet mieszkańcy i mieszkanki oraz stali bywalcy i bywalczy nie byli w stanie ich rozpoznać. Na 7 godzin miastem zawładnęła dzika roślinność. W tym roku w programie **Festiwalu** dużo miejsca zajmowały instalacje botaniczne. Na uczestników i uczestniczki spadł deszcz kwiatów, na ulicy wyrosła trawa, a grzyby opanowały zapomniane podwórka i bramy. Liczne instalacje artystyczne zaskoczyły oryginalną formą i przenieśli w miejsca niecodziennie, prosto do baśniowej krainy.

Wybrane wydarzenia Nocy Kultury 2023

- Noc Kultury 2023 była niezwykle bogata muzycznie: Na Błoniach pod Zamkiem stanęła Scena Rapu, na której wystąpił polski artysta **Avi** z materiałem ze swojej premierowej złotej płyty „Mały Książę” oraz ukraińska raperka Alyona Alyona. Z kolei **Scena Klasyczna** na Żmigrodzie była uczcą dla miłośników i miłośniczek muzyki klasycznej. **Nocny Parkiet** na ul. Lubartowskiej rozgrzewali do tańca młodzi DJ-e.

- Plac Po Farze zamienił się z miejsca pełnego betonu w zielony zakątek. 520 m² żywej trawy sprawiło, że uczestnicy mogli spędzić błogi czas w samym sercu zielonej oazy. Dodatkowo artyści i artystki plecionkarstwa odtworzyli część łuków Fary, interpretując od nowa zarysowane fundamenty kościoła.
- Podwórko przy ul. Złotej 5 opanowały „**Kwiaty zła**” – instalacja Jarosława Koziary. Rośliny, a szczególnie kwiaty, kojarzone zazwyczaj z delikatnym pięknem i miłym zapachem, tym razem wystąpiły w roli złowrogich, mięsożernych i powodujących niepokój bytów. Publiczność mogła dosłownie zanurzyć się w instalacji 3D, która oplatała każdego, kto przekroczył próg podwórka.
- Bruk ul. Szambelańskiej został pokryty dywanem żywej trawy, stając się rajem dla miłośników i miłośniczek natury. Nad głowami publiczności zawisł „**Ogród osobliwości**” przygotowany przez studentów i studentki wydziału artystycznego UMCS. Pojawił się tam również Muchomor w rozmiarze XXL jako kolejny akcent botaniczny tej edycji.
- Na fasadzie Pałacu Czartoryskich na placu Litewskim wyświetlany był **mapping „Arka”** autorstwa Kiyoko Ishii. To niezwykle barwna opowieść z przesłaniem, by żyć pełnią życia. Japońska artystka wizualna w magiczny sposób ożywiła mury zabytkowego budynku, zabierając publiczność w podróż pełną żywiołów i elementów natury.
- Połączenie duszy starych wiekowych mebli z niezliczoną liczbą lamp emanowało tajemniczą atmosferą i zachęcało do zatrzymania się w kameralnym blasku światła. Nieoczywisty charakter instalacji „**Więcej światła!**” autorstwa Warsztatów Kultury podkreślała lokalizacja pośród starych kamienic, na których układała się mozaika cieni i refleksów.
- Tego wieczoru teatr wyszedł na ulicę. Uczestnicy i uczestniczki festiwalu mogli obejrzeć spektakle „**Współbycie**” – opowieść o relacji człowieka z naturą i „**Arka**” – kameralny, interaktywny spektakl familijny. Tuż obok znalazła się instalacja artystyczna „**7 dni**” – zaaranżowana w starych walizkach, opowiadała historię wspomnień związanych z podróżami i przeżyтыми przygodami.

BIOPOLIS – DZIAŁANIA Z PRZESTRZENIĄ

Biopolis to eksperyment artystyczny o założeniach ekologicznych. Łączy sztukę współczesną i aktywizm społeczny z przestrzenią miasta. W ramach programu działamy na rzecz wspólnoty ludzkiej i otaczającego nas świata.

Działania podjęte w 2023 roku:

W roku 2023 powstał złożony wieloetapowy, autorski projekt pod nazwą „Syzygium. Praktyki Aktywnej Nadziei”. Łączył on choreografię, aktywizm miejski i sztukę współczesną. Podczas pracy nad „Syzygium...” zaangażowane tancerki wykorzystywały różne praktyki choreograficzne, ukierunkowane na stworzenie wspólnotowości, których fundamentami są troska i odwaga. W obliczu piętrzącej się ilości kryzysów, z którymi zmagają się współczesne społeczeństwa, artystki zaproponowały postawę aktywnej nadziei, stawiając na czerpanie witalności od natury. Efektem procesu było działanie/performance w przestrzeni miasta na placu Litewskim w Lublinie, które z kolei stanowiło inspirację dla artysty-rysownika Mariusza Tarkawiana. Na jego bazie artysta stworzył w przestrzeni Warsztatów Kultury mural będący swobodną interpretacją interwencji choreograficznej artystek. Reportaż rysunkowy Tarkawiana oraz towarzyszące mu wideo Marcina Butryna, są na poły rejestracją rzeczywistości, a na poły intuicyjnym odczytaniem przesłania „Syzygium...”.

MAJSTERNIA

Majsternia to cykl wydarzeń skierowanych do szerokiej grupy odbiorców: do uczniów i uczennic szkół podstawowych, młodzieży, dorosłych, seniorów, a także najmłodszych mieszkańców i mieszkanki miasta i ich rodziców. Zróżnicowana tematyka zajęć i ich charakter edukacyjny, nastawiony na aktywne uczestnictwo, sprawiają że zajęcia praktyczne cieszą się dużym zainteresowaniem. Uczestnicy i uczestniczki z zapałem zdobywają wiedzę na temat sztuki, biorą czynny udział w warsztatach i spotkaniach. Co roku, w okresie ferii zimowych, organizujemy dla dzieci Zimową Majsternię, w trakcie której odbywają się różnorodne wydarzenia. W 2023 roku zorganizowaliśmy również letnią odsłonę – Wakacyjną Majsternię – czyli cykl integracyjnych warsztatów dla dzieci i młodzieży oraz plenerowe występy teatryków muzycznych.

Jesienią otworzyliśmy wystawę pn. „Filiżanka w futrze”, prezentującą kilkanaście prac graficznych Florentyny Nastaj zainspirowanych kluczowymi dziełami sztuki XX i XXI wieku wykorzystującymi lub opartymi na zwyczajnych przedmiotach. To graficzny projekt edukacyjny dla dzieci, młodzieży i dorosłych oparty na temacie „przedmiotu gotowego” w sztuce współczesnej. Wydarzeniu towarzyszył program edukacyjny skierowany do grup zorganizowanych oraz rodzin. Ponadto, w ramach Majsterni w 2023 roku zorganizowaliśmy warsztaty dla dzieci i dorosłych o tematyce związanej z książkami, ilustracjami i introligatorstwem, warsztaty muzyczne, DIY i wiele innych.

Nie zapomnieliśmy także o seniorach i seniorkach z Ukrainy, którzy czuli się samotni w obcym mieście i mieli potrzebę wzajemnej integracji. Zorganizowaliśmy dla nich „Kawiarenkę” – cykl spotkań, podczas których mogli się poznać, porozmawiać oraz wspólnie dziergać skarpety dla żołnierzy walczących na froncie. Odpowiadając na potrzeby uczestników, zorganizowaliśmy spacer z przewodnikiem po Starym Mieście w Lublinie w języku ukraińskim, zdobienie pisanek oraz wyplatanie wielkanocnych koszyczków.

Działania podjęte w 2023 roku

- Warsztaty dla dzieci, osób dorosłych i rodzinne – 73 spotkań;
- Warsztaty dla grup zorganizowanych – 15 spotkań;
- Warsztaty w ramach Lata w Mieście – Letniej Majsterni – 30 spotkań;
- Kawiarenka – 18 spotkań;
- Wystawy – 1.

W wydarzeniach wzięło udział łącznie 1695 osób.

PRYZSTAŃ ŚWIĘTEGO MIKOŁAJA

To projekt realizowany od 2022 r. dzięki wsparciu Fundacji Świętego Mikołaja. W 2023 roku w ramach Przystani odbywały się interdyscyplinarne warsztaty, konkurs recytatorski, spacer edukacyjny i wycieczki. Wszystkie wydarzenia pozwalały aktywnie spędzić czas, poznać się wzajemnie uczestnikom i uczestniczkom oraz tworzyć płaszczyznę wzajemnego zaufania i dialogu. Wydarzenia były prowadzone przez dwujęzyczną animatorkę, mówiącą po polsku i ukraińsku. We wszystkich spotkaniach wzięło udział łącznie 2090 osób, w tym 1003 Polek i Polaków i 1087 Ukrainek i Ukraińców.

Projekt finansowano przez Fundację Świętego Mikołaja w ramach programu Przyszań św. Mikołaja.

Działania podjęte w 2023 roku

- Warsztaty integracyjne dla dzieci 3–12 lat – 91 spotkań;
- Działania integracyjne dla młodzieży 13+ – 10 spotkań;
- Spacer i wycieczki – 7 spotkań;
- Kurs języka polskiego dla dzieci z Ukrainy – 32 spotkania;
- „Słowa, słowa, słowa” – konkurs recytatorski, warsztaty słowa, występy teatrzyków (wydarzenie całonocne).

SZTUKA WRAŻLIWOŚCI

Sztuka wrażliwości to projekt skierowany do dzieci i młodzieży w spektrum autyzmu oraz ich rodzin i bliskich. Jego celem było zwiększenie wrażliwości osób neurotypowych na potrzeby ludzi w spektrum autyzmu. Zależało nam również na integracji osób w spektrum autyzmu z osobami neurotypowymi, na szerzeniu wiedzy o autyzmie i zmienianiu schematów myślenia na temat tego schorzenia poprzez przedstawienie autystów i autystek jako ludzi o szczególnej wrażliwości, stanowiących integralną część

społeczeństwa. Realizowaliśmy to poprzez działania edukacyjne dla opiekunów i opiekunek osób ze spektrum autyzmu, które uczyły ich tworzenia środowiska przyjaznego sensorycznie dla ich rodzin.

W 2023 roku w nasze działania zaangażowaliśmy młodzież w spektrum autyzmu i przygotowaliśmy dla nich specjalne cykle warsztatów pn. Nowe Rzemiosło oraz Spektrum zainteresowań, podczas których uczestnicy i uczestniczki zdobywali różne umiejętności.

W ramach Sztuki Wrażliwości odbyły się 53 wydarzenia, w których łącznie wzięło udział 9318 osób, w tym 1703 to uczestnicy i uczestniczki warsztatów stacjonarnych i 7615 – uczestnicy i uczestniczki wydarzeń online. Wśród nich 1801 to osoby w spektrum autyzmu oraz neuroroznorodne. W związku z wyzwaniami, jakie niesie za sobą spektrum autyzmu, warsztaty stacjonarne były dostosowane do specjalnych potrzeb uczestników i uczestniczek. Odbywały się w małych grupach z udogodnieniami w postaci m.in. przedprzewodników, pokoju wyciszenia, słuchawek wyciszających i zabawek obciążeniowych.

Wydarzenia zrealizowane w ramach projektu zostały podzielone na 3 moduły.

Działania podjęte w 2023 roku

- W ramach modułu I – edukacyjnego – odbyły się liczne warsztaty. Wydarzenia skierowane były do dzieci i młodzieży w wieku 2–17 lat i osób dorosłych w spektrum autyzmu oraz opiekunów i opiekunek osób neuroatypowych.
  - Szczególnie dużym zainteresowaniem wśród obiorców i odbiorczyń cieszył się warsztat „W kontakcie”, który powtórzyliśmy aż 6 razy.
  - Cykl Zabawy dotykowe – 6 warsztatów, w tym „O rety! Gliniane portrety!” powtórzony 2 razy;
  - Cykl Spektrum zainteresowań – 8 warsztatów, w tym „Budki dla ptaków” powtórzony 2 razy;
  - Cykl Spektrum animacji – 2 warsztaty „Strachy w .klatkach”
  - Cykl Nowe rzemiosło – 5 warsztatów, w tym „Transferuj! Drukuj” powtórzony trzykrotnie.

Na wszystkich wyżej wymienionych wydarzeniach dostępny był mobilny pokój wyciszeń. Dzieci uczestniczyły w warsztatach głównie pod opieką rodziców, oswajając się z przestrzenią, a także z osobami koordynującymi wydarzenia.

- W ramach modułu II odbyły się spotkania, wykłady oraz live’y transmitowane online w mediach społecznościowych. Celem tych spotkań było poszerzenie świadomości osób neurotypowych o autyzmie. Wydarzenia były przeznaczone dla młodzieży i dorosłych w spektrum, a także ich opiekunów oraz osób spoza środowiska ASD. Rozmawialiśmy o edukacji na temat autyzmu z perspektywy samorzeczników i samorzeczniczek oraz osób opiekujących się autystami i autystkami. W ramach tego modułu odbyły się również spotkania z autystycznymi autorami książek, w których opisują one postrzeganie świata przez osoby w spektrum.

Spotkania:

- Spotkanie z autorką Ewą Furgal „Autentyczna w spektrum”,
- Spotkanie z autorką Olgą Ptak „Kto ukradł jutro?”,
- Spotkanie z autorką Katarzyną Michalczak „Synu jesteś kotem”,
- Spotkanie z autorką Joanną Jurczak „Pod lodem”.

Webinary:

- LIVE: Mobilna Strefa Cisz.

- Moduł III – integracyjny – obejmował wydarzenia artystyczne przeznaczone dla osób autystycznych oraz edukujące osoby neurotypowe na temat świata osób z ASD. Cykl „Spektrum w kinie” to 9 pokazów filmów, spośród których największym zainteresowaniem cieszył się „X+Y” w reżyserii Morgan Matthews (wyświetlony był aż 5 razy). Po projekcji filmów odbyły się dyskusje na temat neuroróżnorodności, tolerancji, wykluczenia w grupach rówieśniczych. Podczas spotkania staraliśmy się poszerzyć świadomość na temat spektrum autyzmu i jego przejawów, uczyliśmy wrażliwości na potrzeby osób z najbliższego otoczenia – naszych kolegów i koleżanek z wyzwaniami.

Inne wydarzenia przyjazne sensorycznie:

- „Plum i Bulb” – Teatr Chrząszcz w Trzcinie (powtórzony 2 razy),
- Wystawa „Autyzm rysowany” autorstwa Szarosen w Warsztatach Kultury w Lublinie,
- Przyjazny sensorycznie pokaz świąteczny filmu dla dzieci.

Projekt „Sztuka Wrażliwości” dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

LANDART NA GRANICY

W 2023 roku została zorganizowana II edycja [Landartu na granicy](#). To plenerowy program edukacyjny dla osób dorosłych, którego tłem działania była przestrzeń i środowisko naturalne. Grupa warsztatowa pracowała przez 7 dni w Sławatyczach – przepięknej nadbużańskiej miejscowości – pod okiem Mirosława Maszłanko. Tygodniowe warsztaty landartu zaowocowały powstaniem szlaku wiklinowych obiektów, które można było podziwiać podczas spaceru nad rzeką. Finałem projektu był wernisaż, podczas którego każdy z twórców opowiadał o swojej pracy.

Wydarzenie odbywało się w dniach 10–17 września 2023 r.

Projekt dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury – Kultura Interwencji Edycja 2023.

MIASTOCZUŁOŚĆ

Projekt Miastoczulość to inicjatywa, która ma na celu badanie i eksplorację różnych aspektów życia miejskiego, skupiając się zwłaszcza na przestrzeni publicznej. Przedsięwzięcie łączy różne dziedziny w celu lepszego zrozumienia dynamiki miast. Skierowane jest do miastolubów, aktywistów zaangażowanych w sprawy miejskie oraz wszystkich tych, którzy pragną lepiej poznać mechanizmy wpływające na ewolucję miast.

Działania podjęte w 2023 roku

- Wykład pt. „Cisza w mieście, czyli o twórczości Giorgio de Chirico i Edwarda Hoppera” prowadzony przez Kamilę Śpiewkę-Kasperek.
- Wykład pt. „Zima nie tylko w mieście, czyli najpiękniejsze zimowe pejzaże malarskie” prowadzony przez Kamilę Śpiewkę-Kasperek.
- Dyskusja pt. „Nowomowa czy Twoja Stara?” – spotkanie dotyczące feminatywów, w którym wzięli udział Natalia Bielawska, dr Joanna Orlik i Marcin Ilski.
- Gra memo pn. „Wzory Lublina” oparta na kolekcji Tomasza Smutka, która prezentuje obrazy ze wzorami inspirowanymi detalami miasta Lublin.

PREZENTACJA NAUKI TO SZTUKA – PROJEKT POPULARNONAUKOWY

Projekt stanowi kontynuację działalności interdyscyplinarnego zespołu badawczego, który od 2017 roku prowadzi badania zjawisk towarzyszących festiwalowi Noc Kultury w Lublinie. Wnioski płynące z przeprowadzonych badań zostały wykorzystane do stworzenia wydarzeń wpisanych w program Nocy Kultury 2023, skierowanych do wszystkich uczestników festiwalu. Ponadto w projekcie wzięli udział eksperci z całej Polski specjalizujący się w komunikowaniu nauki do społeczeństwa. W efekcie działań powstały m.in. [seria podcastów](#) oraz [publikacja](#) opowiadająca, w jaki sposób popularyzować wyniki badań społecznych w szerokim gronie odbiorców.

Dofinansowano przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Projekt był realizowany w Instytucie Socjologii UMCS.

PRACOWNIA KULTURY AKTUALNEJ

Pracownia Kultury Aktualnej w Warsztatach Kultury w Lublinie zajmuje się refleksją na temat zjawisk i procesów zachodzących na gruncie kultury współczesnej oraz realizacją projektów dotyczących ww. zagadnień w ujęciu praktycznym, kierując je do wielu różnych grup odbiorców. Działania pracowni oscylują przede wszystkim wokół tematów muzycznych, filmowych, wizualnych (fotografia, design, ilustracja), technologicznych oraz związanych z edukacją profesjonalistów z obszaru kultury i sektora kreatywnego, a także edukacją odbiorców – „pasjonatów,” zainteresowanych poszczególnymi dziedzinami kultury i sztuki.

WSCHÓD KULTURY – INNE BRZMIENIA FESTIWAL

Wschód Kultury – Inne Brzmienia to jedno z najbardziej inspirujących wydarzeń muzycznych w Polsce oraz unikatowe spotkanie różnych gatunków, stylów i harmonii. To tu gwiazdy światowej alternatywy dzielą scenę z młodymi talentami zza naszej wschodniej granicy, a mistrzowie i prekursorzy kluczowych dla rozwoju muzyki gatunków spotykają się z pionierami i pionierkami nowych nisz i poszukiwaczami oryginalnych brzmień. Wszystko to wpływa na niepowtarzalną tożsamość wydarzenia i jego jedyny w swoim rodzaju klimat.

W dniach 6–9 lipca 2023 roku, za sprawą festiwalu *Wschód Kultury – Inne Brzmienia*, Lublin po raz 16. stał się najbardziej muzycznym miejscem na mapie Polski, przestrzenią spotkania różnych gatunków, stylów i harmonii. Była to 10. edycja pod marką *Wschodu Kultury*, czyli projektu realizowanego przez Narodowe Centrum Kultury ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz przez samorządy miast w Lublinie, Białymstoku i Rzeszowie.

Rok 2023 przyniósł solidną porcję fantastycznej muzyki z całego świata, stał się okazją do wielu ważnych rozmów m.in. na temat młodzieży oraz jej potrzeb, oczekiwań i aktywności w obszarze muzyki, co wynikało bezpośrednio z tytułu Europejskiej Stolicy Młodzieży nadanego Lublinowi w 2023 roku. Była to edycja, kiedy niestety po raz kolejny musieliśmy mierzyć się z kontekstem wojny tuż za naszą wschodnią granicą, co staraliśmy się omówić wraz z przedstawicielami i przedstawicielkami ukraińskiej branży muzycznej związanymi

z Music Export Ukraine oraz Music Saves UA. Dużo przestrzeni artystycznej i edukacyjnej poświęciliśmy też kwestii zwiększania inkluzywności w branży muzycznej oraz wsparcia kobiet – artystek, co ma związek z aktywnością festiwalu w sieci Keychange.

Wybrane wydarzenia Wschodu Kultury – Innych Brzmień 2023

Na Błoniach pod lubelskim Zamkiem stanął ponownie festiwalowy namiot, który przez 4 dni wypełniony był różnorodną i ambitną muzyką. Głównym headlinerem edycji 2023 była brytyjska grupa *Ladytron*, grająca jedyny koncert w Polsce podczas swojej światowej trasy. Pozostałe gwiazdy tej edycji to: *Whispering Sons*, *Nuha Ruby Ra*, *Stian Westerhus*, *To Rococo Rot* czy *Dead Cat in a Bag*. Te dwa ostatnie zespoły weszły też w skład szerszej, jubileuszowej prezentacji wytwórni Gusstaff Records. Poza Niemcami i Włochami opowieść o tym zasłużonym labelu dopełniły formacje z Polski, a konkretnie *szorstkie*, *Tuleje* i *Atol Atol Atol*. Odbłyło się też spotkanie z szefem oficyny Januszem Muchą.

W związku z partnerskim zaangażowaniem festiwalu Inne Brzmienia w działania sieci Keychange – pionierskiej międzynarodowej inicjatywy na rzecz równości płci w branży muzycznej – w Lublinie usłyszeliśmy 3 wyjątkowe artystki i ich zespoły: *Miesha & The Spanks* z Kanady, *Bedless Bones* z Estonii oraz *Lucy Kruger & The Lost Boys* z Niemiec. Wschodnią część festiwalowego line-upu reprezentowali młodzi ukraińscy jazzmani z *Hyphen Dash* oraz DJ-e i producenci w postaci projektów *Monoconda* i *The Lazy Jesus*. Jak zwykle nie zabrakło też panoramy najciekawszych zjawisk z krajowej sceny alternatywnej. Świetne koncerty zagrali *Contemporary Noise Ensemble*, *Agata Karczewska*, *Koń*, *Jakub Skorupa* i *Kisu Min*.

Oprócz nacisku na dźwiękową stronę wydarzenia, które skupione jest przede wszystkim na wielogatunkowym doświadczeniu muzycznym, każdego roku program obfituje w szereg wydarzeń z innych obszarów sztuki (kino, literatura, sztuki wizualne), programy edukacyjne, dyskusje i wydarzenia branżowe.

Cykl pozamuzyczny tworzyły m.in. pokazy filmowe związane z dźwiękiem i młodością jako istotnymi elementami opowiadanych historii: „Piosenki o miłości” w reż. Tomasza Habowskiego; „Przystanek – Ziemia”, reż. Kateryna Gornostaj; „Co w duszy gra”, reż. Pete Docter oraz „Silent Twins”, reż. Agnieszka Smoczyńska.

Festiwal wzbogaciły także następujące wystawy:

- „Plakaty z łapy” – wystawa plakatów Dominiki Czerniak-Chojnackiej;
- Zofia Jabłońska – wystawa fotografii dziennikarki, reportażystki, feministki, pierwszej ukraińskiej fotografi;
- „Na szklanym negatywie” – wystawa poświęcona Leopoldynie i Edwardowi Januszom;
- Okładki książek wydanych w ramach Wschodniego Expressu.

Na fanów literatury czekały spotkania z pisarzami i pisarkami, poetami i poetkami, tłumaczami i tłumaczkami oraz premiery literackie. W 2023 roku portfolio wydawnictwa Wschodni Express powiększyło się o kolejne 3 tytuły.

Kontynuację miała też seria wydawnicza pn. „Zakotwiczone”.

Nie zabrakło spotkań związanych z muzyką, wśród których szczególnie warto wspomnieć o spotkaniu z przedstawicielami prezentowanej w tym roku na Festiwalu wytwórni Gusstaff Records, która w 2023 roku obchodziła swoje 25-lecie.

Dyskutowaliśmy także o inkluzywności branży muzycznej, w międzynarodowym gronie wymienialiśmy się dobrymi praktykami w obszarze **zaangażowania młodych osób w życie muzyczne**, omawialiśmy **rolę muzyki w budowaniu kreatywnych miast przyszłości**, zastanawialiśmy się nad **pokoleniowym wymiarem muzyki** oraz analizowaliśmy aktualną **sytuację na ukraińskim rynku muzycznym**. Po raz kolejny nie zabrakło też **indywidualnych konsultacji** dla młodych artystów i artystek z przedstawicielami branży muzycznej.

Festiwal Wschód Kultury – Inne Brzmienia to również święto dzieci. W tym roku na najmłodszych czekały liczne warsztaty, wśród których szczególnie warto wspomnieć o **baśniowej podróży muzycznej** dla dzieci w wieku 0–2 lata, **warsztatach budowania i zdobienia własnych instrumentów, tworzenia graffiti** inspirowanego artystami i artystkami tegorocznej edycji festiwalu czy **spotkaniach z instrumentami strunowymi** i nauką muzycznego wokabularza. Jak co roku tworzyliśmy też festiwalową piosenkę wraz z teledyskiem. W 2023 roku, w kilkudniowym procesie kreatywnym – od tekstu, przez muzykę, po wykonanie – wzięła udział młodzież, która pracowała pod kierunkiem

Magdy Dubrowskiej (piosenka do odsłuchania [tutaj](#)), a wszystkie nagrane dotąd utwory można znaleźć na [naszej stronie](#).

STREFA INNYCH BRZMIENI

Strefa Innych Brzmień w Warsztatach Kultury w Lublinie to całoroczny cykl koncertowy, prezentujący nietuzinkowych wykonawców, najciekawsze wytwórnie niezależne, wreszcie różne gatunki muzyczne i ich niezwykle połączenia. Zawsze staramy się inspirować odbiorców i odbiorczynie do odkrywania w muzyce czegoś nowego. Jednocześnie na pierwszym miejscu stawiamy jakość i oryginalność.

Strefa, nieodłącznie związana z letnim festiwałem Wschód Kultury – Inne Brzmienia, pozwala wyjść z muzycznej rutyny i spróbować doświadczyć dźwięku na nowo.

Działania podjęte w 2023 roku

- 7 koncertów (x**DZVØNx**, **Lasy**, **Zdrój**, **USO 9001**, **Yegor Zabelov**, **Tekla Goldman**, **Nagrobki**)
- **Spotkanie autorskie z Arkiem Marczyńskim i Wojtkiem Kozielskim** wokół książki „Antena Krzyku. Antologia 1986–1990”.

MAGICZNA LATARNIA

Magiczna Latarnia to jedyny w swoim rodzaju klub filmowy dla dzieci, w którym biorą udział kolejne pokolenia przyszłych kinomanów między 6. a 12. rokiem życia. To miejsce obcowania z klasyką kina, filmowa podróż przez najdalsze zakątki naszego globu, wielkie emocje, teatralne omówienia historii filmu, komiksowe podręczniki dla młodych filmoznawców i filmoznawczyń oraz pierwsze wprawki recenzenckie.

Działania podjęte w 2023 roku

IX edycja **Magicznej Latarni** to 9 różnorodnych filmów, 9 broszurek oraz 9 przygotowanych scenek teatralnych, opowiadających o filmach dla stałej w danym sezonie grupy ponad blisko setki dzieci.

Najlepszą recenzją działań klubu niech staną się liczne zapytania ze strony rodziców o termin zapisów w 2024 roku, a także fakt, że wśród wolontariuszy i wolontariuszek Magicznej Latarni znalazły się nastolatki, które wcześniej przez wiele lat przychodziły na pokazy w roli uczestników i uczestniczek.

MIASTO MOVIE

Miasto movie to autorski projekt filmowy prowadzony przez Warsztaty Kultury w Lublinie od 2012 roku. Działając nieprzerwanie przez te wszystkie lata, udało nam się pokazać kilkaset unikalnych tytułów i dostarczyć wrażeń, wiedzy i wzruszeń ogromnej liczbie kinomanów i kinomanek. To projekt, który na przestrzeni lat zbudował bardzo silną i stałą grupę widzów, dla której nasze pokazy stanowią istotny element uczestnictwa w kulturze. Są to ludzie reprezentujący różne grupy wiekowe i społeczne – od seniorów i senierek, przez studentów i studentki, młodzież, aż po osoby z zagranicy przebywające aktualnie w Lublinie. Pokazy w Miasto movie zwykle cieszą się dużym zainteresowaniem, widzownia docenia kuratorską rolę cyklu oraz to, że może zetknąć się z ofertą filmową, której nie prezentują na co dzień inne kina. Staramy się, aby wyselekcjonowane przez nas filmy niosły za sobą walory artystyczne, edukacyjne, poznawcze i skłaniały naszych widzów do refleksji, ale też dostarczały im przyjemności z obcowania z wysokiej jakości sztuką filmową.

Działania podjęte w 2023 roku

W 2023 roku zaprezentowaliśmy 32 filmy w podcyklach „Miasto transportu”, „Miasto pokoleń” oraz „Miasto edukacji”. Pokazy odbywają się w każdą środę o godzinie 19.00 w sali widowiskowej Warsztatów Kultury w Lublinie.

PATTERNS OF EUROPE

Projekt Patterns of Europe to cykl unikatowych pokazów filmowych, wykładów, wystaw, a przede wszystkim warsztatów związanych z szeroko pojętym designem, ilustracją i wzornictwem. Szeroki wachlarz wydarzeń realizowanych w ramach projektu Patterns of Europe prezentuje rozmaite obszary kryjące się pod hasłem „projektowanie”.

Działania podjęte w 2023 roku

• Wystawy

Każdego roku w ramach projektu prezentujemy wystawy dedykowane odbiorcom i odbiorczynom w bardzo różnym wieku. Ich tematyka obejmuje głównie prezentację ilustracji książkowej i grafiki użytkowej.

We współpracy z Muzeum Regionalnym w Słupcy prezentowaliśmy projekt „Regał – spotkania z książką autorską”, który jest

rodzajem wystawy objazdowej książki autorskiej połączonej ze spotkaniami i warsztatami. Projekt zainicjowany przez ilustratorkę Dominikę Czerniak-Chojnacką.

Wystawa „Dizajn w formie” to projekt Narodowego Centrum Kultury, który opowiada o historii polskiego wzornictwa. Ta wystawa to nie tylko źródło wiedzy o konkretnych obiektach i ich projektantach, lecz także autorskie spojrzenie współczesnego grafika – Adama Kosika – na historię wzornictwa. Wyboru obiektów dokonała historyczka sztuki – dr Krystyna Łuczak-Surówka.

W ramach lubelskiej odsłony i we współpracy z festiwalem literatury dziecięcej „Ojciec i dziatki”, realizowanym przez fundację Czas dzieci, pokazaliśmy wystawę ilustracji „Wrażliwe jak dziecko”. Był to zbiór 12 unikalnych prac artystycznych, które powstały w celu ukazania wyzwań, z jakimi borykają się dzisiaj najmłodsi. Wśród autorek znalazły się m.in. Emilia Dziubak, Joanna Rusinek, Nika Jaworowska-Duchlińska, Joanna Bartosik i Marianna Sztyma.

• Warsztaty

W ramach projektu „Regał” zorganizowaliśmy dodatkowe wydarzenia z udziałem autorek prezentowanych książek: „Słoń odzyskany” – rodzinne warsztaty z inicjatorką projektu Dominiką Czerniak-Chojnacką, „Przejrzałem cię!” – warsztat dla dzieci z Mają Michalską oraz „Tajemnice starych fotografii” – warsztat dla dzieci i młodzieży z Antoniną Kieliszewską.

Wiosenny cykl rodzinnych spotkań autorskich i warsztatów ilustratorskich dla dzieci wokół niedawno wydanych książek. We współpracy z Wydawnictwem Dwie Siostry zaprosiliśmy Jacka Ambrożewskiego na spotkanie i warsztat wokół jego autorskiej książki pt. „Ale Odlot! Rysunkowa historia lotnictwa”, Małgorzatę Ruszkowską i Klaudię Kozińską – autorkę i ilustratorkę książki „Dobra nasza! Polska. Przewodnik po Polsce dla dzieci” oraz Tinę Oziewicz i Aleksandrę Zając, autorki bestsellerowych książek obrazkowych pt. „Co robią uczucia?” i „Co lubią uczucia?”.

Włączając się w świętowanie 60. urodzin Emila ze Smalandii, przygotowaliśmy rodzinne spotkanie z Edytą Jungowską pt. „Psot się nie wymyśla, one robią się same”.

Zaprosiliśmy fanów i fanki dizajnu na Spotkanie z Michałem Chojeckim

z warszawskiej Oficyny Peryferie, który w swoim wykładzie opowiedział historię zinów.

Odbyły się też [Warsztaty tworzenia zinów](#) z graficzką i ilustratorką Weroniką Lipniewską, tworzącą jako Vera King.

WARSZTAT FOTOGRAFICZNY

Warsztat Fotograficzny Warsztatów Kultury to miejsce poświęcone szlachetnym technikom fotografii, w którym można poznać tajniki różnych metod fotografii analogowej, dowiedzieć się, jak wyglądała praca fotografa i laboranta przełomu XIX i XX wieku, zamówić indywidualny portret czy też kupić fotografię pejzażową.

Działania podjęte w 2023 roku

- Zwiedzanie pracowni – czwartki i piątki w godz. 14.00–18.00; program zwiedzania realizowany był przez cały rok;
- Plenerowa letnia galeria w Zaułku Hartwigów, prezentująca twórczość dawnych mistrzów i mistrzyń fotografii. W 2023 roku odbyły się 4 wystawy: „[Lublin Witolda Marczeńskiego](#)” (przy współpracy z warszawskim Domem Spotkań z Historią), „[Zofia Jabłońska – fotografie](#)” (wystawa była elementem programu festiwalu Wschód Kultury – Inne Brzmienia), „[Tradycyjna architektura drewniana Lubelszczyzny – wystawa fotografii ze zbiorów Muzeum Narodowego w Lublinie](#)” (wystawa była elementem

programu festiwalu Re:tradycja – Jarmark Jagielloński), „[...cierpiący z powodu wielkiej niesprawiedliwości](#)” – wystawa fotografii Ansela Adamsa z obozu dla internowanych japońskich Amerykanów w Manzanar;

- Warsztaty z różnych dziedzin i technik fotografii analogowej. W Warsztacie Fotograficznym organizowane są regularne, cosobotnie warsztaty, pozwalające zgłębiać różne aspekty szlachetnej fotografii oraz fotografii analogowej. Wśród prowadzonych zajęć znalazły się następujące tematy: talbotypia – papier solny (24 warsztaty), ambrotypia (26 warsztatów) oraz odbitki stykowe – fotografia z duchem (24 warsztaty);
- Spacery „Lublin Edwarda Hartwiga jako kopalnia tematów fotograficznych” – spacer fotograficzny śladem miejsc uwiecznionych na fotografiach Edwarda Hartwiga – w 2023 roku zrealizowaliśmy 3 spacer;
- [Plenerowe atelier Romana Krawczeni](#) podczas tegorocznej edycji Re:tradycji – Jarmarku Jagiellońskiego (18–20 sierpnia) oraz „[Świąteczna sesja w stylu retro](#)” podczas Sprawunków – Targów Wyjątkowych Rzeczy, która odbyła się 17 grudnia.

WARSZTAT MEDIALABOWY

Misją Warsztatu Medialabowego jest stworzenie przestrzeni do spotkania sztuki, technologii i nowych mediów. Przestrzeni dla artystów i osób zainteresowanych wykorzystaniem i łączeniem

różnych technik w pracy artystycznej. Warsztat Medialabowy to rodzaj pracowni, w której wykorzystując nowoczesny sprzęt i pracując w formule warsztatowej możemy przekuć swoje pomysły i projekty w konkretne, namacalne rzeczy, korzystając przy tym z pomocy oraz rad ekspertów i innych użytkowników.

Działania podjęte w 2023 roku

Wolontariusz Medialny

Już po raz kolejny zrealizowaliśmy projekt Medialnych Wolontariuszy Festiwalowych, który stanowi ciekawą ofertę edukacyjną dla osób zainteresowanych mediami i promocją wydarzeń kulturalnych. W związku z tym, że Lublin nosił tytuł Europejskiej Stolicy Młodzi 2023, skupiliśmy się przede wszystkim na zaangażowaniu młodych osób, które mogły realizować się w jednej z dwóch grup – fotograficznej i social media, przechodząc wcześniej proces warsztatowy pod okiem doświadczonych trenerów i menterek. Efektem pracy wolontariuszy i wolontariuszek są materiały fotograficzne z każdego z festiwali organizowanych przez Warsztaty Kultury oraz liczne relacje na Instagramie z poszczególnych wydarzeń festiwalowych.

WOLONTARIUSZ KULTURY

Wolontariusz Kultury w roku 2023 przyjął przede wszystkim formę współpracy festiwalowej, dając szansę ponad 300 osobom, by sprawdzić się w obszarze realizacji dużych

letnich wydarzeń plenerowych.

Działania podjęte w 2023 roku

- Zrekrutowani w otwartym naborze wolontariusze i wolontariuszki wzięli udział w przekrojowym programie szkoleniowym, oferującym zestaw warsztatów i aktywności praktycznych. Spotkania odbywały się w trybie stacjonarnym, a uzupełniały je udostępniane nagrania wideo, które zawierały pakiet przydatnych informacji dla osób nieobecnych. Takie przygotowanie umożliwiło sprawną współpracę przy 4 największych projektach Warsztatów Kultury w Lublinie (Noc Kultury, Wschód Kultury – Inne Brzmienia, Carnaval Sztukmistrzów, Re:tradycja – Jarmark Jagielloński) oraz innych wydarzeniach instytucji (Magiczna Latarnia, warsztaty dla dzieci, Scena Ulica).
- Cieszy nas również, że w roku 2023 mogliśmy dalej być aktywną częścią i ważnym głosem podczas realizacji programu i tworzenia portalu Wolontariat Lubelski oraz aktywności związanych z tytułem Europejskiej Stolicy Młodzi Lublin 2023.
- Zrealizowaliśmy programy praktyk dla grupy około 60 osób, reprezentujących specjalistyczne szkoły średnie (np. klasy fotograficzne) i różnorodne kierunki studiów (kulturoznawstwo, animacja kultury, grafika, lingwistyka stosowana, techniki animacji w kulturze, produkcja medialna, filologia polska, etc.).

PRACOWNIA DS. KULTURY I SZTUKI LUDYCZNEJ

Działania pracowni skupiają się głównie na upowszechnianiu wiedzy i działań z zakresu sztuki cyrku współczesnego i outdoor arts. Pracownia tworzy program i organizuje Carnaval Sztukmistrzów, a także działa na rzecz popularyzacji cyrku współczesnego i rozwoju środowiska artystycznego cyrku w Polsce. Angażujemy się również w działania na polu współpracy międzynarodowej jako członkowie międzynarodowej sieci Circostrada.

CARNAVAL SZTUKMISTRZÓW FESTIWAL

Carnaval Sztukmistrzów to międzynarodowy festiwal cyrkowy realizowany od 14 lat w Lublinie. To popisy gwiazd światowego cyrku, pokazy uliczne, spektakle teatralno-cyrkowe, warsztaty, fireshow. W trakcie imprezy odbywają się występy uznanych, światowych formacji czy zespołów prezentujących sztukę nowego cyrku. Widownia zostaje zaczarowana i wraz z artystami i artystkami odbywa niepowtarzalną podróż po świecie niecodziennych zjawisk. Sceną staje się ulica, a aktorem jest zarówno artysta czy artystka, jak i widownia. To czas, gdy granice przestają istnieć.

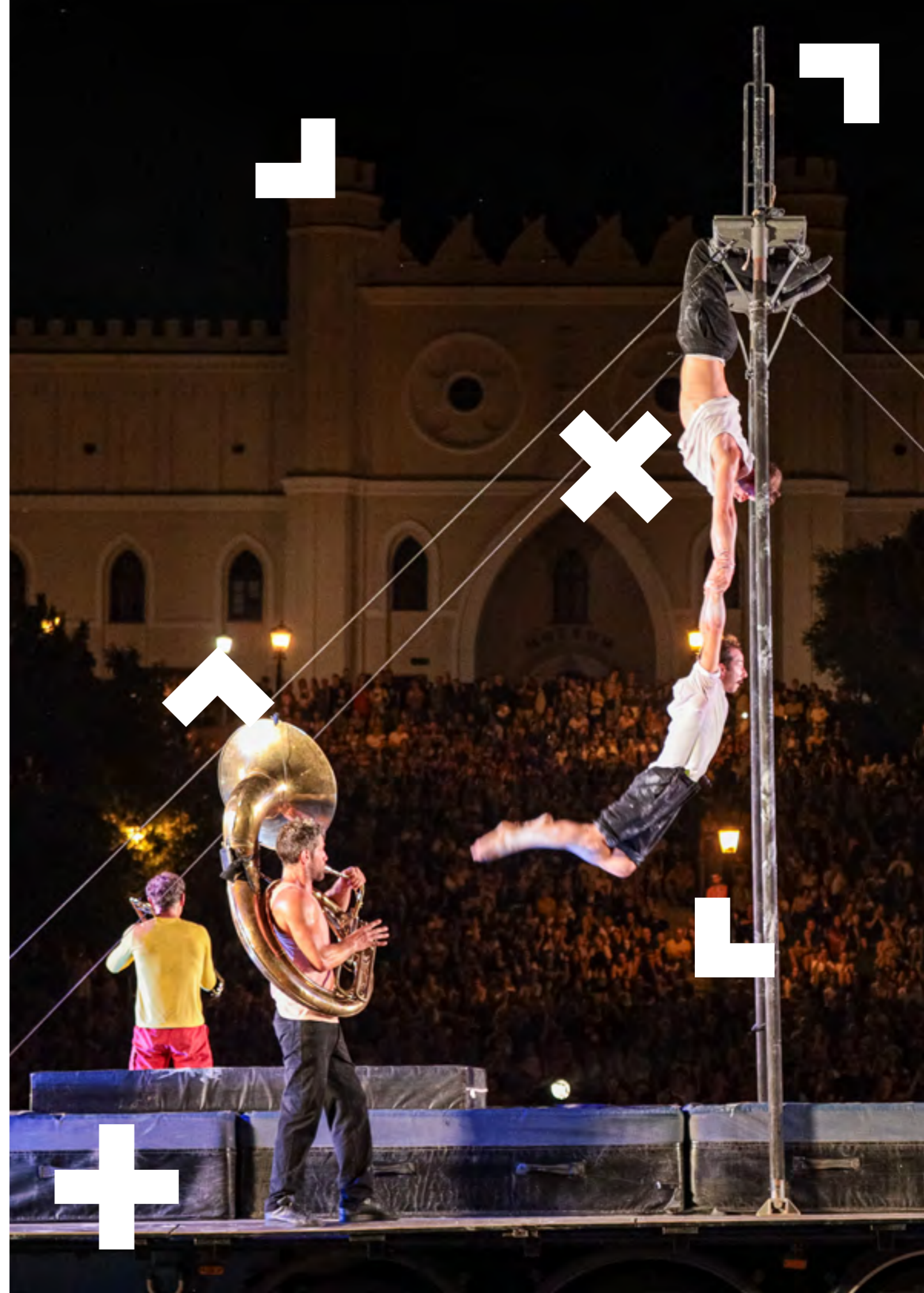
Dodatkowo w ramach Carnawalu odbywa się także Urban Highline – najstarszy i wciąż największy festiwal highline'owy na świecie. Festiwal chodzenia po taśmach to połączenie elementu tożsamości miasta – ikonicznej postaci Sztukmistrza z Lublina – z dynamicznie rozwijającą się dyscypliną, czyli slackline. W 2023 roku odbyła się już 14. edycja Carnawalu Sztukmistrzów.

Działania podjęte w 2023 roku

- **Widowiska**
Największym przedsięwzięciem edycji 2023 była prezentacja długo wyczekiwanej przez wierną publiczność Carnawalu widowiska na placu Zamkowym. Spektakl „Arret d’Urgence” francuskiej grupy Akoreacro to żywiłowa mieszanka muzyki i akrobatyki zaprezentowana na ruchomej scenie jeżdżącej ciężarówce. Spektakl na dwóch pokazach w piątek i sobotę zgromadził ok. 15 000 osób. Plac Litewski natomiast opanowały połączone siły trzech czeskich grup – Blackout Paradox, Teatr Novogo Fronta i Sacra Circus, które

zaprezentowały widowiskowe, rodzinne show inspirowane powieścią Juliusza Verne’a. „Nautilus” to połączenie akrobatyki, light show, gry cieni, tańca z ogniem i efektów pirotechnicznych.

- **Spektakle uliczne**
W 2023 roku buskerzy i buskerki próbowali zdobyć serca carnavalowej publiczności biorąc udział w konkursie. W szranki na gesty, miny, sztuczki i triki stanęły dwa duety damsko-męskie – Cie Patagonia i A Tope z energią prosto z Ameryki Łacińskiej, prezentując akrobatykę w parach. Poza duetami wystąpili soliści. Flash Gonzalez, który w 2022 roku stanął na drugim stopniu podium konkursu buskerskiego, wrócił w zupełnie nowej odsłonie, nie przestając oczarowywać swoją widownię magicznymi sztuczkami. Jego krajan – chilijsczyk Mr. Mostacho zaprezentował umiejętności ekwilibrystyczne podczas manipulacji nieoczywistymi przedmiotami oraz na żyrafie – ponad 2 metrowym monocyklu. Natomiast w komedii pomyłek z muzyką na żywo rozśmieszał publiczność wesoły akordeonista – Capuchini Circo z Argentyny. Swoista cyrkowa Copa América, którą oglądaliśmy na ulicach Lublina, zakończyła się zwycięstwem duetu Cie Patagonia.
Uliczne występy dopełniły pokazy Cia Langostura, Tres de la nada i wieńczący swój objazd po Lubelszczyźnie multikulturowy zespół artystów i artystek spektaklu „Powrót Sztukmistrza”. Na ulicy występowali też Ludo & Arsene – dwóch nietypowych spacerowiczów z drabiną, którzy w poszukiwaniu wyzwań dla swoich parkourowych umiejętności eksplorowali przestrzeń miejską.
- **Spektakle sceniczne**
W namiocie cyrkowym na Błoniach zaprezentowała się belgijska scena cyrkowa. W czwartek i piątek zobaczyliśmy spektakl solowy Mariny Cherry „Only Bones”. To pokaz niezwykłego kunsztu artystki w sferze przekraczania możliwości ludzkiego ciała i trudnej sztuki kontorsji. W sobotę i niedzielę odbył się żywiłowo przyjęty spektakl „Double You” w wykonaniu wszechstronnie uzdolnionych 5 artystów z grupy Be Flat. Polski akcent na scenie stanowili laureaci zeszłorocznej edycji konkursu „Incydent

polski” realizowanego pod patronatem Carnawalu, czyli Wojtek Rotowski & Roman Słomka w spektaklu „The Trick”.

- **Inne atrakcje**

Na nowe ścieżki cyrkowych poszukiwań artystycznych zaprowadził nas kolektyw Acting for Climate, który w duchu aktywizmu ekologicznego zaprezentował [spektakl w lesie](#) (w Starym Gaju). Oprócz spektaklu „Bark” artyści i artystki poprowadzili też dwudniowe warsztaty performatywne dla osób zainteresowanych sztukami performatywnymi i aktywizmem klimatycznym.

Muzycznym akcentem na Carnawalu był uliczny koncert zespołu [Valeria's Klezmer Chariot](#). Dla najmłodszych zaproponowaliśmy

strefę zabaw i animacji cyrkowych [FrikArt](#). W trakcie trwania Festiwalu odbyło się również Spotkanie Sieci Pedagogów Cyrku CyrkX. Błonia po raz kolejny zmieniły się w strefę relaksu, gdzie zagościły food trucki, klub festiwalowy i [warsztaty slackline](#) oraz atrakcje w strefach sponsorskich Festiwalu: Ball Packaging Europe, Tavex, Maki i PGE.

ROCZNY PROGRAM PRACOWNI DS. KULTURY I SZTUKI LUDYCZNEJ

W ramach działań pozafestiwalowych w pracowni realizowany jest od 2020 roku projekt Incydent polski. Jego trzecia edycja ruszyła na przełomie listopada i grudnia 2023 roku. To działania wspierające rozwój polskiego środowiska cyrkowego, których głównym celem jest

inspirowanie i wspieranie w procesie twórczym współczesne spektakle cyrkowe.

Działania podjęte w 2023 roku

Tegoroczna edycja nastawiona była na zwiększanie kompetencji scenicznych performerów i performerek cyrku i sztuk pokrewnych oraz na możliwości dialogu różnych sztuk (muzyki, cyrku i teatru). Zrealizowane zostały dwa bloki warsztatowe, w których wzięło udział łącznie 14 uczestników i uczestniczek z całej Polski. Dwudniowy warsztat „[Poezja głupoty](#)” poprowadził komik i klaun Piotr Sikora. Wydarzenie skierowane było do wszystkich tych, którzy występują lub chcieliby uprawiać sztuki sceniczne. Uczestnicy i uczestniczki dowiedzieli się, jak pracować nad kreatywnością i jak porażki przekuć w sukces.

Warsztaty „[Circus LAB](#)” w formule masterclass dedykowane były artystom i artystkom już z pewnym doświadczeniem cyrkowym lub muzycznym, którzy podczas 5 dni rozwijali swoje pomysły i zamieniali je w nowe realizacje cyrkowe. Podczas zajęć i sesji coachingowych powstało kilka mini-etud cyrkowych. Warsztaty poprowadzili doświadczeni twórcy cyrkowi z Kolektynu Kejos: artystka i reżyserka cyrkowa Marta Kuczyńska oraz muzyk, cyrkowiec i reżyser Jacek Timingeriu.

Ofertę warsztatową uzupełnił pokaz specjalny spektaklu Piotra Sikory. Zaprezentował się on lubelskiej publiczności, występując na sali widowiskowej Warsztatów Kultury spektaklem „[Furiozo](#)”. Ta punkowo-klaunowska komedia, poruszająca tematy toksycznej męskości, została zrealizowana w nowatorskiej formule clownshow.

PRACOWNIA DS. KULTURY TRADYCYJNEJ

Pracownia ds. Kultury Tradycyjnej zajmuje się organizacją działań z zakresu kultury ludowej – projektów związanych z prezentacją i promocją dziedzictwa tradycyjnego zarówno w jego formie źródłowej, jak i współcześnie przetworzonej, w której tradycja staje się inspiracją i punktem wyjścia do twórczości w zakresie muzyki, sztuk wizualnych, słowa czy rzemiosła.

Największym działaniem Pracowni jest organizacja Festiwalu Re:tradycja – Jarmark Jagielloński. Wydarzenie to odbywa się w sierpniu, natomiast w ciągu roku realizowany jest program korespondujący z treściami prezentowanymi podczas festiwalu.

RE:TRADYCJA – JARMARK JAGIELLOŃSKI | FESTIWAL

Re:tradycja – Jarmark Jagielloński to festiwal, który promuje rzemiosło i muzykę tradycyjną, łącząc działania skierowane do szerokiej publiczności ze specjalistycznymi kursami adresowanymi do osób, które chcą rozwinąć posiadane już umiejętności.

Festiwal co roku odwiedzają licznie widzowie, którzy biorą udział w atrakcyjnych oraz angażujących działaniach artystycznych i edukacyjnych. Dzięki temu popularyzujemy kulturę ludową oraz wzmacniamy jej pozycję zarówno w wymiarze artystycznym, jak i ekonomicznym. Działania programowe Re:tradycji – Jarmarku Jagiellońskiego budowane są tak, by w przystępny sposób zaszczepiać pasję oraz potrzebę dalszego poznawania kultury tradycyjnej u osób, które odwiedzą nasz festiwal. Różnorodność programu umożliwia dotarcie do szerokiego grona odbiorców i odbiorczyń.

Działania podjęte w ramach Re:tradycji – Jarmarku Jagiellońskiego 2023

- **Jarmark Jagielloński** (targi rzemiosła i sztuki ludowej) – w Jarmarku wzięło udział 140 twórców i twórczyń ludowych z Polski, Ukrainy, Litwy, Słowacji oraz Węgier, prezentując wyroby i tradycje z wielu regionów Europy Środkowo-Wschodniej. Tematem przewodnim tej edycji festiwalu była tradycyjna obróbka drewna.
- **Warsztaty i pokazy sztuki ludowej** W programie znalazło się 75 pokazów prowadzonych przez twórców i twórczynie ludowe oraz 35 warsztatów rzemiosła, śpiewu,

tańca i gry na instrumentach tradycyjnych. Udział w zajęciach był bezpłatny.

- **Muzyka** Zrealizowanych zostało 5 koncertów z obszaru muzyki tradycyjnej i inspirowanej tradycją, a także 2 potańcówki, podczas których zaprezentowało się 7 kapel. Były to koncerty zespołów: Puuluup (Estonia), Wernyhora (Polska), Odpoczno (Polska) i Balkan Taksim (Rumunia). W repertuarze tanecznym zaprezentowały się: Orkiestra Jarmarku Jagiellońskiego (Polska), Kapela Hajda Banda / Гайда Банда (Polska), Janusz Prusinowski Trio + Goście (Polska), Kapela Cmolaskie Chłopotki (Polska), Kapela Batareja (Polska), Kapela Gromadzka / Murzynowska / Zedel (Polska) i Łemkowska wiejska kapela „Uherec” (Polska). Po raz kolejny zrealizowana została również produkcja specjalnego koncertu Re:tradycja, która tym razem połączyła kontynuatorów muzyki ludowej z artystami i artystkami reprezentującymi świat muzyki filmowej. Na naszej scenie pojawili się Atanas i Jagoda Valkov (Polska) oraz członkowie i członkinie zespołów Poleski Skład Smyczkowy (Polska) i Polesie_PL (Polska).
- **Wystawy** Zrealizowane zostały 3 wystawy poświęcone kulturze ludowej oraz nią inspirowane: „Drzeworyt – dialog z tradycją” prezentująca Pracownię Kraska (we współpracy z Fundacją Kultura Enter); „Tradycyjna architektura drewniana Lubelszczyzny – wystawa fotografii ze zbiorów Muzeum Narodowego w Lublinie”; wystawa fotografii wykonanych w ramach projektu #ZnajdźRzemieślnika.
- **Kino Re:tradycji** Zaprezentowane zostały 3 pokazy filmowe: „#ZnajdźRzemieślnika – Antoni Małek” zrealizowany przez Mateusza Bornego; „Rozmowy przy wycinaniu lasu” w reż. Stanisława Tyma; „Ziemia / The Soil” w reż. Zuzanny Solakiewicz. Po projekcji ostatniego z wymienionych filmów odbyło się także spotkanie z reżyserką.
- **Spotkania** Łącznie ze wspomnianym powyżej wydarzeniem odbyły się 3 spotkania tematyczne. Pozostałe dwa były zrealizowane we współpracy z Fundacją Kultura Enter i prowadzone przez Andrzeja Żygadło. Oba

spotkania nawiązywały do tegorocznego hasła przewodniego Festiwalu i były to: „Drewniana architektura w Nadsaniu na tle sąsiednich regionów” i „Ochrona zabytkowej architektury drewnianej w Polsce południowo-wschodniej”.

• **Spektakle**

Zaprezentowane zostały 2 spektakle: „Rękawiczka – baśń ukraińska” (Teatr Echa) i „Popieluszka” (Paulina Karczewska, Kamila Papaj, Zbigniew Rusiłowicz, Marek Papaj).

• **Podwórko Re:tradycji**

To park gier i zabaw tradycyjnych dla dzieci przedstawiający uczestnikom i uczestniczkom przykłady dawnych gier i zabawek tradycyjnych wykonanych przez rzemieślników i rzemieślniczki. Na Podwórku obecne były między innymi zabawki, instrumenty oraz instalacje wykonane przez: Jana Puka, Józefa i Karola Lasików, Tadeusza Leśniaka, Miloslava Jaroša czy Tadeusza Makowskiego. W przestrzeni tej odbywały się także [pokazy wyrobu łubów i sit](#) prezentowane przez Tadeusza Małyszę i Stanisława Gorczycę czy warsztaty prowadzone przez Janusza i Kaję Prusinowskich oraz Piotra Piszczatowskiego, a także przez Leśną Bazę NaTurka czy zespół [Rankova Rosa z Równego](#) (Ukraina).

• **Atelier Fotograficzne**

Roman Krawczenko podczas Festiwalu wykonywał zainteresowanym osobom zdjęcia, wykorzystując do tego dawne techniki fotograficzne.

Festiwal dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury. Sponsorami były firmy Tavex i Herbapol.

ROCZNY PROGRAM PRACOWNI DS. KULTURY TRADYCYJNEJ

Program Pracowni ds. Kultury Tradycyjnej koresponduje z treściami prezentowanymi podczas Festiwalu Re:tradycja – Jarmark Jagielloński.

Działania podjęte w 2023 roku

- Cykliczne warsztaty dla dzieci w ramach projektu „Elementarz tradycji”, podczas którego uczestnicy i uczestniczki mieli okazję poznać dawne zwyczaje, pieśni i spróbować swoich sił w rzemiośle. Tematy warsztatów to: „Zalipiańskie kwiaty”, „Gaik i witanie wiosny”, „Roztoczańska Orkiestra Dęta”, „Od instrumentu do orkiestry” oraz „Z wizytą w drewnutni Emila – rzeźbimy w korze”.
- Kontynuacja cyklu Spotkań Opowiadaczy Słowodaję. W 2023 roku gościliśmy:
  - Wędrowny Teatr Lalek Małe Mi ze spektaklem „Sokrates w piaskownicy”,

- Witolda Vargasa z „Opowieściami bestiariuszowymi”.
- Opowieści z walizki z programem „Opowieść o Hienie Loli”. Ostatniemu spotkaniu towarzyszył także warsztat nawiązujący do treści bajki.

Wszystkie wydarzenia w ramach cyklu były tłumaczone na Polski Język Migowy.

- Wystawa „Bestia i jej Anioł”, podczas której w przestrzeni Galerii Gardzienice w Lublinie, prezentowane były prace malarskie, wrywanki, ceramika i tekstylne kolaże ukraińskiej artystki Julii Dunajewy. Wystawie towarzyszyły 2 warsztaty tworzenia wrywanki z papieru – dla grupy dzieci i dorosłych.
- Warsztaty budowania kujawskich pajaków ze słomy.
- Projekt #ZnajdźRzemieślnika dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Narodowego Centrum Kultury: EtnoPolska. Edycja 2023. Przeprowadziliśmy badania terenowe skupione na postaci [Antoniego Małka](#), sitarza z okolic Biłgoraja. Powstałe dzięki temu materiały zostały zaprezentowane w formie [wystawy fotografii](#) i pokazu filmu w Lublinie podczas Festiwalu Re:tradycja – Jarmark Jagielloński oraz w Biłgoraju w ramach współpracy z Biłgorajskim Centrum

Kultury. Dokumentacja ta jest obecnie dostępna również online. W ramach projektu odbyły się także warsztaty budowy sita i tworzenia drewnianych łyżek.

- Projekt „Warstwy” dofinansowany ze środków Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach Programu „Patriotyzm Jutra”. Działanie to poświęcone było tematowi tworzenia domowych archiwów, a jego celem była edukacja dotycząca tego, jak budować archiwa fotograficzne, tekstowe czy te opierające się na nagraniach audio i wideo. Zorganizowaliśmy 7 warsztatów, które prowadzili [Anna Sidorska](#), [Ewa Grochowska](#), [Michał Zawada](#), [Joanna Michałowska](#), [Agnieszka Obszańska](#) i [Agnieszka Pajączkowska](#). W efekcie realizacji Warstw powstało też [5 tekstów](#) przygotowanych przez osoby prowadzące zajęcia.

Wydarzeniem towarzyszącym projektowi i uzupełniającym jego tematykę było spotkanie autorskie z Agnieszką Pajączkowską, której książka „[Nieprzezroczyście. Historie chłopskiej fotografii](#)” została wydana w listopadzie 2023 r.

PRACOWNIA WYDAWNICZA

Działalność Pracowni Wydawniczej obejmuje dwa podstawowe obszary aktywności: wydawnictwo oraz redakcję internetowego czasopisma „Kultura Enter”. Wydawnictwo Warsztatów Kultury wydaje obecnie dwie serie książek – *Wschodni Express* oraz *Zakotwiczone*.

SERIA WYDAWNICZA WSCHODNI EXPRESS

Wschodni Express jest zaproszeniem polskich czytelników i czytelniczek do zapoznania się ze współczesną kulturą, problemami oraz najnowszą literaturą wschodnich sąsiadów Polski, poruszającą aktualne dla tych społeczeństw problemy. Projekt funkcjonuje całorocznie, ale jego punkt kulminacyjny następuje w lipcu, podczas Festiwalu Wschód Kultury – Inne Brzmienia, gdzie występuje jako moduł literacki wydarzenia. Rezultatem tegorocznej edycji były premiery czterech książek wydanych w ramach projektu oraz spotkania i dyskusje z autorami i autorkami, intelektualistami i intelektualistkami na tematy z pogranicza literacko-społeczno-kulturowego.

Działania podjęte w 2023 roku

Wydane książki

- Polina Położencewa, Lena Kudajewa, Oksana Sawczen „*Insekt*”, tłum. Anna Bihun-Korzeniewska, wyd. we współpracy z Instytutem Teatralnym im. Z. Raszewskiego w Warszawie;
- Praca zbiorowa pod redakcją naukową Iryny Lappo „*Szkice o najnowszym teatrze białoruskim (2010-2020)*”, wyd. we współpracy z Instytutem Teatralnym im. Z. Raszewskiego w Warszawie;
- Ausra Kaziliunaite „*osobista pustka*”, tłum. Paulina Ciucka;
- Kristiina Ehin „*Planeta pożeraczy serc*”, tłum. Marta Perlikiewicz.

Spotkania

- **Czytanie performatywne wydanej przez nas książki „*Insekt*”;**
- Współorganizacja dyskusji pt. „*Nowy dramat ukraiński po 24 lutego: perspektywa wewnętrzna oraz zewnętrzna*” podczas Festiwalu Teatralnego Boska Komedia w Krakowie.

SERIA WYDAWNICZA ZAKOTWICZONE

Zakotwiczone to seria wydawnicza powołana do życia w 2021 roku. Powstała ona w odpowiedzi na nowe potrzeby, gdy w dobie dezintegracji wspólnot, więzi europejskich, sąsiedzkich, międzyludzkich, rozpadu dotychczasowych układów geopolitycznych, sposobów codziennego funkcjonowania zmieniło się również pojęcie geopoetyki.

Działania podjęte w 2023 roku

Wydane książki w 2023 r.

- Ilya Kamiński „*Republika Głuchych*”, tłum. z angielskiego Anna Łazar;
- Lamed Szapiro „*Wylej swój gniew*”, tłum. z jidysz Bella Szwarzman-Czarnota.

KULTURA ENTER

W nieregularniku internetowym *Kultura Enter* staramy się opowiadać o tym, co nas otacza. Interesuje nas literatura, polityka, sztuka współczesna, kultura tradycyjna, design, społeczeństwo, historia, media. Piszemy o najpilniejszych i uniwersalnych sprawach. Zapraszamy do współpracy osobowości, których głos się liczy oraz dobrze zapowiadających się publicystów i publicystki. Ze szczególną uwagą śledzimy to, co dzieje się u naszych sąsiadów i oddajemy głos intelektualistom i intelektualistkom z różnych środowisk pochodzących z Europy Środkowo-Wschodniej.

Działania podjęte w 2023 roku

- Wydaliśmy **3 numery czasopisma**, w tym jeden podwójny na przełomie roku 2023/2024. Teksty i materiały wizualne do wyżej wymienionych numerów stworzyli autorzy i autorki z Polski, Ukrainy, Białorusi i Niemiec. Część z artykułów dostępna jest w języku angielskim oraz ukraińskim.
- Wprowadziliśmy temat przewodni dotyczący Lublina jako miejsca pomocy humanitarnej niesionej uchodźcom i uchodźczyniom w czasie wojny ukraińsko-rosyjskiej. Przez cały rok trwała animacja na social mediach, tj. na Facebooku oraz kanale YouTube.
- Kontynuowaliśmy patronat nad lokalnymi i ogólnopolskimi wydarzeniami, takimi jak Polsko-Ukraiński Kongres Solidarności, Festiwal Filmowy Ukraina, Międzynarodowy Festiwal – Andrzej Nikodemowicz oraz współorganizowaliśmy przedsięwzięcia

o charakterze dyskusji, spotkań międzysektorowych (tj. Kongres Współpracy Transgranicznej) czy wspierających artystów (projekt dokumentalny „Granice wojny” Oleny Jurkiewicz).

ROCZNY PROGRAM PRACOWNI WYDAWNICZEJ

- „Sokrates – filozof życia, filozof śmierci” – spotkanie z Maciejem Wodzińskim;
- Udział w „Czytaniu Ukrainy” w Teatrze Powszechnym w Warszawie;
- „W obliczu wojny” | premierowe spotkanie literackie wokół serii wydawniczej „W obliczu wojny” (Pogranicze-Sejny);
- Performance Marii Hoin;

- Performance Wolodymyra Topija „Dwie siostry”;
- „Kultura a wojna. Lekcja ukraińska” – wykład Krzysztofa Czyżewskiego;
- „Rozmowy o wolności: wolność mediów?” z udziałem Wojciecha Pestki, prof. Rafała Wnuka, dr Agaty Fijuth-Dudek;
- „Rozmowy o wolności” | z udziałem prof. Iwony Hofman i red. Tomasza Kowalewicz, dr Agaty Fijuth-Dudek;
- „Polka ateistka kontra Polak katolik” – spotkanie z Karoliną Wigurą i Tomaszem Terlikowskim;
- Spotkanie autorskie z Dawidem Szkołą;
- Spotkanie wokół książki „Wschód ukraińskiego słońca” Kateryny Zarembo;

- Nabór młodych artystów do teatru dokumentalnego „Granice wojny”;
- Razem do zwycięstwa – licytacja na rzecz Ukrainy;
- Premiera spektaklu „Granice wojny” – teatr dokumentu
- Wystawa „Archeologia kruchej materii”;
- Drzewostany Edyta Gałan – wernisaż wystawy;
- Współorganizacja Kongresu Współpracy Transgranicznej (panel „Kultura/sztuka w obliczu wojny w Ukrainie” z udziałem M. Kniażyckiego, A. Lubki, P. Brune, A. Łazar – moderacja);
- „Co po ludobójstwie? Spotkanie z Konstantym Gebertem”;

- „Archeologia kruchej materii” – finisaż projektu;
- Festiwal „Ukraina w Centrum Lublina” XVI edycja, współorganizowana z Fundacją Kultury Duchowej Pogranicza. Panel dyskusyjny o urbanistyce i architekturze w czasie wojny w Ukrainie;
- Udział w Międzynarodowych Targach Książki w Warszawie 2023;
- Promocja nowości wydawniczych podczas Festiwalu Wschód Kultury - Inne Brzmienia, a także podczas Międzynarodowego Festiwalu Czesława Miłosza w Krakowie, w salonie Silesiusa we Wrocławiu, podczas Nocy Poezji w Krakowie.

WYDARZENIA MIĘDZYDZIAŁOWE

SPRAWUNKI – TARGI WYJĄTKOWYCH RZECZY

Sprawunki to grudniowe, jednodniowe targi dedykowane twórczości lubelskich i polskich projektantów i projektantek, odbywające się w formie prezentowego last minute. W ramach targów, w przedświątecznej atmosferze zbudowanej poprzez specjalną aranżację kamienic Warsztatów Kultury, można zgromadzić naprawdę niebanalne drobiazgi pod choinkę. Na stoiskach pojawiają się przedmioty produkowane w pojedynczych egzemplarzach lub bardzo krótkich seriach, które zostały wymyślone i wykonane lokalnie przez projektantów i projektantki, artystów i artystki, rzemieślników i rzemieślniczki oraz przedsiębiorców i przedsiębiorczynie kreatywne.

Nie wprowadzamy ograniczeń asortymentu do wybranych branż czy kategorii produktów, ale oceniamy go przez pryzmat jakości, autorskiego charakteru i formatu mieszczącego się pod choinką. W atmosferze wspólnego święta pokazujemy lublinianom, że w naszym mieście i regionie mieszka i tworzy ogromna grupa utalentowanych twórców, często schowanych w internecie lub w czeluściach mieszkań i pracowni.

Sprawunki – Targi Wyjątkowych Rzeczy to także kolejna próba mapowania i sieciowania lubelskiego sektora kreatywnego, aby jak najlepiej zrozumieć jego potrzeby oraz móc go skutecznie wspierać i promować na arenie nie tylko lokalnej.

Działania podjęte w 2023 roku

W tegorocznej już 6. edycji Sprawunków wzięło udział 30 wystawców. Pierwszy raz przeprowadziliśmy także badania, które pozwoliły wskazać przypuszczalną liczbę odwiedzających.

W 2023 roku na wydarzenie przyszło 3300 osób. Części handlowej towarzyszyły warsztaty tworzenia ozdób świątecznych, [świąteczna sesja fotograficzna](#) w stylu retro wykonywana przez Romana Krawczenkę oraz wykład Kamili Śpiewli-Kasperek „Zima nie tylko w mieście, czyli najpiękniejsze zimowe pejzaże malarskie”. Gości i gościnnie Sprawunków witała też [podłazniczka](#) – instalacja artystyczna nawiązująca do ozdób świątecznych, które zdołały nigdy nie wjechać do chat.

ZPT – ZABAWY PRAKTYCZNE I TWÓRCZE

To interdyscyplinarny cykl działań animacyjnych, stymulujących kreatywność oraz aktywizujących twórczo uczestników w różnym wieku. Projekt miał charakter integracyjny i skierowany był do osób ze szczególnymi potrzebami sensorycznymi oraz wyzwaniem, w tym dzieci, młodzieży i dorosłych w spektrum autyzmu oraz ich rodzin. Celem projektu było włączanie odbiorców

i odbiorczyń do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym, rozwijanie zainteresowań według idei „wolność w spektrum” oraz dawanie możliwości stworzenia przestrzeni do wspólnego dialogu i integracji środowisk osób neuronormatywnych i neuroroznorodnych.

Działania podjęte w 2023 roku

Projekt składał się z 3 różnych cykli warsztatowych:

- [IGRASZKI](#) – warsztaty poświęcone samodzielnemu tworzeniu zabawek analogowych;
- [ŚWIAT W MINIATURZE](#) – warsztaty poświęcone oswojeniu i utrwalaniu w zamkniętych formach fragmentów otaczającej nas rzeczywistości;
- [ŚWIAT W PRZESTWORZACH](#) – warsztaty poświęcone robieniu powietrznych instalacji.

Zrealizowaliśmy łącznie 7 warsztatów, każde powtarzając 2 razy.

PROJEKTY MIĘDZYNARODOWE

Zagraniczne kontakty naszej kadry to okazja do zdobycia dobrych praktyk i przełożenia ich na grunt polski. Tym samym udało nam się pozyskać wielu zagranicznych partnerów, z którymi regularnie współpracujemy. Efektem tych działań są m.in. poniżej wymienione projekty.

ALLURE

Projekt ALLURE, czyli „Alfabetización Liberadora: accesibilidad Universal en Recursos culturales para la Educación permanente” (co na język polski można przetłumaczyć jako „Alfabetyzacja dla wolności: powszechna dostępność obiektów kultury dla celów edukacyjnych”) to międzynarodowa inicjatywa realizowana w ramach programu Erasmus+, zainicjowana przez Galicyjskie Regionalne Ministerstwo Kultury, Edukacji i Szkolnictwa Wyższego, a realizowana wraz z Islandzkim Centrum Włókienniczym, Portugalskim Stowarzyszeniem Biznesowym oraz Uniwersytetem w Vigo, a której polskim partnerem są Warsztaty Kultury w Lublinie. Celem projektu jest wymiana dobrych praktyk w zakresie metod nauczania osób dorosłych oraz stworzenie funkcjonalnych narzędzi sprzyjających dostępności wydarzeń kulturalnych dla osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Projekt realizowany przez Pracownię Kultury Aktualnej.

Działania podjęte w 2023 roku

W roku 2023 odbyło się spotkanie partnerów w Lublinie, podczas którego zaprezentowane zostały lubelskie doświadczenia w obszarze dostępności w kulturze. Przez kilka miesięcy pracowaliśmy też nad publikacją podsumowującą projekt, w której zbieraliśmy dobre praktyki z Polski, Hiszpanii, Portugalii i Islandii. Publikacja następnie została przetłumaczona na języki partnerów oraz język ukraiński. E-book wraz z [interaktywnym narzędziem](#) służącym do tworzenia dostępnych PDF-ów informujących o wydarzeniach kulturalnych stanowią najważniejsze rezultaty projektu.

FABLABS – NEW TECHNOLOGIES IN ADULT EDUCATION

Jest to projekt w ramach Partnerstw Strategicznych w Edukacji dorosłych programu Erasmus+, którego pomysłodawcą i koordynatorem były Warsztaty Kultury

w Lublinie. Skupia on sześć organizacji, które działają w obszarze nowych technologii w edukacji i kulturze. Partnerzy projektu to: Aalto Fablab (Finlandia), Artefacts (Francja), Fab Lab Reykjavík (Islandia), Stowarzyszenie Robisz.to (Polska), Associação Buinho (Portugalia).

Rezultatem projektu jest m.in. publikacja poświęcona praktykom edukacyjnym w zakresie nowych technologii opartym na metodyce FabLabowej, dostępnej TUTAJ.

Projekt realizowany przez Pracownię Kultury Aktualnej.

Działania podjęte w 2023 roku

Rok 2023 był czasem, kiedy wraz z partnerami promowaliśmy wypracowane rezultaty projektu, pokazując że FabLaby mogą stanowić bardzo ciekawe źródło inspiracji dla edukatorów z obszarów społeczno-kulturalnych.

W 2023 roku projekt FABLABs otrzymał [nominację w konkursie EDUinspiracje 2023](#) organizowanym przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji w kategorii Umiejętności cyfrowe.

KEYCHANGE

Sieć Keychange prowadzona jest przez Reeperbahn Festival, PRS Foundation oraz Musikzentrum Ost, a finansowana z unijnego programu Kreatywna Europa we współpracy z festiwalami: Inne Brzmienia, Tallinn Music Week, BIME, Oslo World, Linecheck/ Music Innovation Hub, Ireland Music Week, SACEM, Sound City, Way Out West, MaMA Festival, MUTEK oraz Breakout West.

Keychange to międzynarodowa, pionierska inicjatywa, która ma na celu zmieniać przyszłość muzyki, zachęcając festiwale i organizacje muzyczne do uwzględniania w swoich programach i zespołach kobiet oraz grup niedostatecznie reprezentowanych, zapewniając parytet płci w stosunku przynajmniej 50:50. Celem Keychange jest przyspieszenie zmian i tworzenie lepszego, bardziej inkluzywnego przemysłu muzycznego dla obecnych i przyszłych pokoleń.

Festiwal Inne Brzmienia dołączył do sieci Keychange w 2019 roku jako [sygnatariusz deklaracji Keychange Pledge](#), a w 2021 roku został jej oficjalnym polskim partnerem. Od tego czasu każdego roku aktywnie angażujemy się w działania sieci.

Projekt realizowany przez Pracownię Kultury Aktualnej.

Działania podjęte w 2023 roku

Podczas Festiwalu Wschód Kultury – Inne Brzmienia 2023, w ramach modułu Keychange, dla lubelskiej publiczności zagrały: [Miesha & The Spanks](#), [Bedless Bones](#) oraz [Lucy Kruger & The Lost Boys](#).

Odbyły się także dyskusje i warsztaty:

- Spotkanie i herstoria Karoliny Czarneckiej;
- „Kids are alright” – youth and music | dobre praktyki w obszarze zaangażowania młodych osób w życie muzyczne;
- Creative Lab;
- Warsztaty na temat dostępności wydarzeń muzycznych dla osób z niepełnosprawnościami.

LITERARY EASTERN EXPRESS

Projekt finansowany z Programu Kreatywna Europa, którego celem jest wydawanie, rozpowszechnianie i szeroka promocja literatury, kultury i sztuki Europy Wschodniej poprzez publikację wysokiej jakości dzieł literackich. Wybraliśmy 16 współczesnych autorów ukraińskich, których książki zostaną przetłumaczone, wydane i upowszechnione wśród społeczeństwa polskiego i europejskiego. Kluczowe jest także zapewnienie ukraińskim uchodźcom dostępu do prawdziwej literatury i promowanie jej wśród Ukraińców. W ramach projektu dążymy do podniesienia rangi tłumacza jako ważnego „drugiego autora”.

Działania podjęte w 2023 roku

W 2023 roku wydaliśmy w formie ebooków dwie książki:

- „Aušra Kaziliūnaitė, „[osobista pustka](#)”, tłum. Paulina Ciucka;
- Kristiina Ehin, „[Planeta pożeraczy serc](#)”, tłum. Marta Perlikiewicz.

Łącznie w formie ebooków ukazało się obecnie 11 pozycji. Wszystkie są dostępne na platformie Legimi.

MESOC

MESOC (Measuring the Social Dimension of Culture) to trzyletni (2020–2023) projekt finansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Horyzont 2020. Jego celem jest opracowanie nowych perspektyw i ulepszonych metodologii uchwycenia szerszej społecznej wartości kultury, także poza jej wpływem ekonomicznym. W ten sposób zwiększona zostanie rola kultury jako

elementu polityki publicznej na rzecz spójności społecznej, kulturowej i politycznej. Planowanym ostatecznym rezultatem projektu jest bezpłatna i otwarta usługa online (o nazwie MESOC Toolkit), z której mogą korzystać zarówno naukowcy, jak i praktycy (w tym decydenci polityczni i podmioty działające w sektorze kultury z całej UE) do mierzenia wartości społecznej oraz wpływu polityk i praktyk kulturalnych. Warsztaty Kultury jako partner projektu są zaangażowane w testowanie platformy **AU Culture** – cyfrowej aplikacji internetowej, która pozwala ocenić z szerokiej perspektywy wpływ wydarzeń kulturalnych na uczestniczące w nich osoby.

Działania podjęte w 2023 roku

W 2023 roku zajmowaliśmy się działaniami upowszechniającymi stworzoną w ramach projektu platformę AUcultur oraz braliśmy udział w konferencjach pn.: „Culture in the post-pandemic period - a change for growth and new opportunities” oraz podsumowującej projekt pn. „Exploring and assessing the societal impacts of culture”.

SCENA WARSZTATÓW: „ULICA”

Projekt współfinansowany przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej w ramach projektu 4Ukraine finansowanego ze środków Federalnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Federalnej Niemiec.

To teatralny integracyjny projekt dla polskiej i ukraińskiej młodzieży, podczas którego na warsztat wzięliśmy dramat pt. „Ulica” Ronalda Schimmelpfena w tłumaczeniu Karoliny Bikont.

Działania podjęte w 2023 roku

Praca nad spektaklem polegała na cotygodniowych spotkaniach warsztatowych. Uczestnicy doskonalili swoje umiejętności sceniczne oraz podnosili poczucie własnej wartości, wyrabiali pewność sceniczną, uważność oraz ćwiczyli pracę z emocjami. Grupę poprowadził zespół złożony z reżysera (Arkadiusz Ziętek), pedagoga teatru, choreografa i muzyka oraz artystów zapraszanych na gościnne warsztaty. **Premiera spektaklu** miała miejsce 3 czerwca, podczas Nocy Kultury 2023.

PROJEKT BADAWCZY „INSTITUTIONALISING INCLUSIVE AND MULTICULTURAL EDUCATION IN THE CONTEXT OF MASS DISPLACEMENT: EXPERIENCES OF UKRAINIAN REFUGEE TEACHERS IN LUBLIN, POLAND”

Projekt realizowany we współpracy z University College London. Polegał on na realizacji badań nt. edukacji włączającej i wielokulturowej w kontekście masowej migracji obywateli Ukrainy spowodowanej wojną. Zbierane dane opierały

się na doświadczeniach ukraińskich nauczycieli-uchodźców zatrudnionych w lubelskich szkołach.

Działania podjęte w 2023 roku

Warsztaty Kultury w 2023 roku odpowiedzialne były za organizację działań badawczych na temat wielokulturowości i inkluzji społecznej wśród ukraińskiej społeczności w lubelskich szkołach. Skupiliśmy się w szczególności na kwestii zatrudnienia i nadzoru nad „community researcherami” realizującymi działania badawcze. Były to dwie ukraińskie asystentki zatrudnione w lubelskich szkołach, do których zostały przyjęte ukraińskie dzieci z doświadczeniem uchodźczym. Zebrane w ten sposób dane przekazane zostały do University College London, który miał za zadania opracować wyniki badań.

UK/POLAND SEASON 2025

Festiwal Inne Brzmienia wraz ze szkockim Festiwalem Sonica przygotowuje się do brytyjsko-polskiego sezonu, który przypada na drugą połowę 2025 roku. W 2023 roku wspólny projekt został zakwalifikowany do listy aktywności, które będą objęte wsparciem British Council i realizowane w Polsce w roku obchodów.

Projekt realizowany przez Pracownię Kultury Aktualnej.

WSPÓŁPRACE MIĘDZYNARODOWE PRACOWNI DS. KULTURY I SZTUKI LUDYCZNEJ

Od lat angażujemy się we współpracę międzynarodową i sieciowanie z organizacjami, ośrodkami i festiwalami cyrkowymi w Europie. Od 2014 roku Warsztaty Kultury są członkiem Międzynarodowej sieci Circostrada, która organizuje między innymi konferencję **FRESH CIRCUS**. Tegoroczna edycja konferencji miała miejsce we wrześniu w Paryżu.

Działania podjęte w 2023 roku

W 2023 roku zespół Carnawalu Sztukmistrzów miał możliwość uczestniczenia w licznych wykładach, panelach i wizytach studyjnych organizowanych w ramach trzydniowego wydarzenia.

W ramach współpracy regionalnej podtrzymaliśmy również kontakty w formie wizyty i rewizyty przedstawicieli festiwalu Cirkulacja (Kowno). Rozpoczęliśmy również rozmowy na temat członkostwa w sieci Baltic Nordic Circus Network oraz możliwości realizacji wspólnych projektów z krajami bałtyckimi i skandynawskimi.

WSCHODNIE LABORATORIUM WYCINANKI LUDOWEJ

Przedsięwzięcie dofinansowane przez Centrum Mieroszewskiego w ramach I Otwartego Konkursu.

Naszym celem było wzmacnianie dialogu artystycznego między Polakami, Białorusinami i Ukraińcami. Źródłem inspiracji i punktem wyjścia była dla nas tradycyjna twórczość ludowa.

Działania podjęte w 2023 roku

Zaproszenie do udziału przyjęły: Czesława Kaczyńska (Polska), Lizaveta Chyrvontsava (Białoruś) i Julia Datchenko (Ukraina). Projekt umożliwił także współpracę zaproszonych twórczyń ludowych ze współczesnymi artystami i artystkami sztuk wizualnych z Polski (Monika Trypuz), Białorusi (Alena Semeniuk) i Ukrainy (Kirył Kryvarotau). Ponadto twórczynie rzemiosła poprowadziły [warsztaty wycinanki](#) dla młodzieży i dorosłych. Finałem była [prezentacja kolażu](#) wykonanego przez zaproszone twórczynie ludowe, artystki i artystów wizualnych oraz „[Straszny wykład](#)” – prelekcja o mitologii słowiańskiej we współczesnym wycinankarstwie.

NAGRODY

- W 2023 roku projekt FABLABs – new technologies in adult education otrzymał [nominację](#) w konkursie EDUinspiracje 2023 organizowanym przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji w kategorii Umiejętności cyfrowe;
- [Statuetka Europejskiej Stolicy Młodzi](#) za realizację działań na rzecz rozwoju wolontariatu w Lublinie;
- Nominacja w konkursie Gazety Wyborczej „Strzały 2022” dla Warsztatów Kultury za [organizację spotkania z Serhijem Żadanem](#);
- Nagroda w konkursie Gazety Wyborczej „Strzały 2022” dla [Festiwalu Re:tradycja – Jarmark Jagielloński](#).

AUTORZY SPRAWOZDANIA

Pracownia Edukacji i Animacji Kultury:

Anna Gładysz-Jasińska – kierowniczka
Joanna Wawiórka-Kamieniecka
Sylwia Stelmaszczuk
Magdalena Linkowska

Pracownia Kultury Aktualnej:

Agnieszka Wojciechowska – kierowniczka
Rafał Chwała
Emilia Kietlińska-Drozd
Roman Krawczenko

Pracownia ds. Kultury i Sztuki Ludycznej:

Iwona Kornet – kierowniczka
Marcelina Gzyl

Pracownia ds. Kultury Tradycyjnej:

Karolina Waszczuk – kierowniczka
Agata Turczyn
Magda Zaworska

Pracownia Wydawnicza:

Aleksandra Zińczuk
Przemysław Głuchowski
Olga Maciupa

Fotografie:

Katarzyna Kubiak s. 6, 7, 9,
Marcin Butryn s. 14, 15, 38, 39, 43, 44, 34, 35
Robert Grablewski s. 17,
Magda Boruch s. 22, 23, 26, 27, 36, 37
Tomasz Kulbowski s. 25
Marcin Wójciak s. 29, 40, 41, 42
Bartek Żurawski s. 30, 31
Warsztaty Kultury s. 4, 5, 10, 13, 18, 21, 32, 45, 46

Redakcja tekstów:

Paulina Skipirzepa-Kamińska
Monika Majewicz

Skład:

Iga Pałka

WARSZTATY KULTURY

Warsztaty Kultury w Lublinie
ul. Grodzka 5a i 7, 20-112 Lublin

sekretariat@warsztatykultury.pl
tel. 81 533 08 18

